

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

XXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

485
DE SANCTIS MARTYRIBVS, SISINNIO, MARTYRIO ET ALEXANDRO, AVTHORE S. VIGILIO, Episcopo Tridentino & martyre.

DOMINO SANCTO AC VENERABILI PATRI,
 bonis omnibus preferendo Simpliciano, Vigilius episcopus
 Tridentinae ecclesiae, salutem.

QUAEVIS facta martyrum mentione, non verbis merita, sed verba meritis commendentur, potiusque sit constantia silentio praeterire, quibus est probata virtus: tamē quia me suggerere causas, loca, pugnasque; martyrij pietas impulit, admonuit debitum, coegit officium, trepidantem more lingua paginae non negavi: quia nec abscondi poterat lucerna sub modio, nec vox pij sanguinis reticere. Post multos namque patientiae gradus & sedulas pugnas, recens perfidiae accessit iniquitas. Quibus ministri in ecclesijs, quae nuper fundatae fuerant, lacerati sunt, ac martyrij titulos comparauerunt, parati ad omnia, libenter omnia sustinentes, nulli dantes occasionem, occasione gloriae gloriam meruerunt. Quorum vita, ut summa rerum fastigia referam, propter scientiae notitiam fuit tam sollicitudinis, quam propositi singularis. Nam omnes liberi nexu coniugij, Deo immaculatas animas, ut sanctas hostias, praestiterunt. Denique primus, vocabulo Sisinnius, novam Christiani nominis pacem intulit Barbarae nationi: quam per annorum seriem, quod in se fuit, iugiter custodiuit, nullum consortium polluta hospitalitatis agnoscens, velut Lothi Sodomis stupendo timore reuerentiam seruauit: sed ovis tota, quamuis in luporum medio constituta, ouile quaesuit, quod, impensis pusillae fidei votis, munificus primus in illa regione fundauit. Cuius minister, si me eum recensere dignaris, per hoc velut ex debito esse promeruit, senex ut aeo, ita merito praecesserit.

29. Maij

Sisinnius
 Ethnicus
 Christum
 praedicat.
 Gen. 19.

Martyrius
 Lector, an-
 tea miles.

Alexander,
 frater Mar-
 tyrij.

Ministerium
 antelucanum

Lector quoque, Martyrius, eius adminiculo sociatus, iam nominis pignore commendante cum, religiosae professionis exordia post militiam temporalem catechumenus induit. Nam proiecto a se cingulo, reiectoque; parentum vel fratrum carnalium coetu, intelligens sese vere lucis auctore Deo gratiam consecutum, inter Lectoris officium sociatus, diuinae laudis canticum auribus primus surdae regionis intonuit, attentus operibus iugiter spiritalibus, lassatus ieiunijs continuis, lectioni suae paedagogus, in lucrandis animabus anxius, quam breui temporis impendio tantum foenus ante praemisit, ut illi corona merito crederetur. Quid liberatas animas referam, in sinum Abrahamae pleina luce profectas, quas superstitio perfida, dierum obseruantia, alienato iure naturae, crudeli morte damnabat: Verum ille subductis maternis vberibus lacte turgentibus, peregrinus nutritus, condecens semper matri quarebat affectum, resurrectionem exemplis praedicatam, viuentibus oculis dicaturus. Haec sunt pauca de multis.

Alexander quoque Martyrij consanguinitate germanus, tertius Trinitatis hostiam complens, parem confessioni ianuam referauit. Nam patriam, inquam, deinde peregrinus, parentesque; deseruit, comes in probationibus fidus, fide magnanimus, miseratione propensus. Et si testimonio meo utcumque; creditur, non sunt, nisi ipsi sibi, altrinsecus preferendi: quos commendari non opus fuit, nisi forte quod decuit. At vero haecenus sunt alleuata fastidia, si adhuc auribus libenter admittitis. Nam fumosa gentilitas contra vaporem fidei zelo diaboli, flamma furoris incaluit, & inde iam lentum fomitem serpens, quod opibus (ut dixi) fidei, paupertate deuota, primus id loci diaconus ecclesiae tabernaculum posuisset. Accessit quoque; iusta ad titulos causa, quod quodam hostias diabolo de Christiana domo fideli ministerio prohiberet, & lustriferalis vexillo praeferi vexillum meruit passionis. Nam inuitata sub vno praemio manus, ad sanguinem conualuit, ac matutinis horis se, nimium antecedentis diei vulneribus fatigatum, nec aliter lectulo deprehensum, emerita quiete sepeliuit. Lector quoque; haud unquam impigre Deo ad ministerium antelucanum seruebat, cui in sacrificio diaconus famulabatur, & medicinam vulneribus memoratus Martyrius exhibebat, quam opere, quo deprehensi sunt, compleuerunt. Siquidem secedens ad hortum lector, qui ecclesiae cohaerebat, captus, vitae suae arborem a radice plantauit. Ostiarius etiam passioni adiun-

Reddunt a-
nimas fan-
cti martyres

adiunctus est: hospitio deprehensus, animam suam vt non obtulit, non negauit. Verū omnes in vnum collecti, per aliquot spatia tracti, Deo animas expirarūt. Et duorum quidem ductum est corpus exanime: tertius verò, quò tenaci vita, ita fuit pœna fenfibi. Nam vnus suas expectauit exequias. Preparatus est de sacris ecclesiæ culminibus seu trabibus rogas. Hæc flamma martyres velauit. Reuertēte autem voto, cœgitamus nobiscum, vt id loci basilica cōstruatur, vbi primum fidei gloriosæ testimonium memorauerunt. Nunc me immeritum, in vtroq; consortem, paterno amore consolare, & cū iisdem sanctos apud ipsos exorator accede, quatenus possim die illa s̄mbriam aut sacerdotum aut martyrum, iam omnibus sepositis, peccator attingere. Salutamus specialiter seruitio sanctitatem tuam: quæso, vt mœrorum meum Domino commendare digneris. Item alia manu: Denegare nō porui, quod tuum in nobis erat, gloriosius fiet suscipientis merito, non gratia largientis. Dies autem passionis sanctorum, quarto Calendas Iunias, sexta feria, luce nascente.

FORVNDEM SS. MARTYRVM, SISINNII, MARTYRIJ, & Alexandri historia, ab alio quodam aliquantò explicatiuè conscripta, idq; grauius & eruditè. Habetur in antiquis MS. codicibus.

Maij 29.

Sisinnius
diaconus.Martyrius
lector, Alex-
ander o-
stiarus.Cæduntur
atrociter.

* Non

Martyrij cœ-
des.

In diebus illis, presidente cathedra sanctæ ecclesiæ vrbs Tridentina sancto ac venerabili Vigilio Episcopo, qui postmodum ipsam sedē gloriosa effusione sui sanguinis decorauit: dum quandam regionē sibi vicinam, cui vocabulum est Anagnia, quæ viginti quinq; millibus à supradicta ciuitate abest, error gentilis vetusta caligine obcæcatam detineret, tres viros in locum præfatum antistes direxit, à quibus Deus prædicaretur ignotus. Ex quibus vnus fuit Sisinnius nomine, in quo erat venerabilis senectus cuius Cappadociæ, genere Græcus. Cui etiam Diaconatus credidit officium, nec immeritò: vt minister altaris ministeriū verbi Evangelici consummaret: qui etiam proprijs sumptibus ecclesiam in supradicta regione, in vico, cui nomen est Metho, fabricauit. Cui coniuncti sunt Martyrius & Alexander, & ipsi aduenæ illis temporibus, nunc autem domini ciuium & patroni. Ex quibus vnus Lectoris, alter Ostiaris sortiti sunt gradum: vt recipientes verbum Christi, ab vno vocarentur, & ab altero intra aulam regiam reciperentur.

Igitur dum per temporis prolixa spatia facti cultores ecclesiæ cuius structores, paulatim semen verbi diuini spargerent, indignè tulit turba gentilium ecclesiæ culmen erectum, hæc causa odij prima fuit. Cum que sæpè turbarum clangoribus excitata fuisset truculenta gentilitas, v̄ aduersus sanctos Dei pugnature confurgeret, (in hoc autem fuit sanctis perfecta victoria, omnia patienter sustinere, & priuata mansuetudine publicum superare furorem) dum quodam ritu gentilitas phantasmam suam protenderet, atque agrorum spatia circumirent, veluti prodesse sibi credētes diaboli ludum, luctuosos ornatibus & diuersorum pecorum pompis erectis, nuper de gente sua conuersum victimas dare cogebant operibus tenebrarum. Quod cum viderent Dei ministeri, in defensione ouis Ecclesiæ adstiterunt. Tunc verò & ipsi apprehensi, operibus cōfusus communicare iubentur. Quibus reluctantibus, tanta sanctorum membra cædesu necta sunt dilaniata, vt meritò coronam martyrij consummarent. Vna interim nocte dilata, mox peruenitur ad præmium. Nā sanctus Sisinnius in capite tuba percussus atque securibus confossus est, lectulo iam penè exanimis decumbens. Cæteris verò matutinis horis hymnum Deo canentibus, iam aurora erumpente, conspirata subito gentilium manus colligitur, armata securi atque præuulsis sudibus. Quibus ingredientibus, fit saua directio, prophanantur omnia diuina mysteria, saxorum moles à sensibilibus hominibus diruuntur.

Sanctus igitur Martyrius, qui nominis sui natalē meritis consummauit, circa curam S. Sisinnij deprehenditur: & dum penè exhalanti spiritum aquæ calicem propinaret, in horti secreta, qui contiguus erat ecclesiæ, secessit, non fide infirmus, sed meritum se iudicis inferiorem. Tunc verò à virgine, cuius erat ipse hortus, proditur. * Nam hæc virgo typum futuræ Ecclesiæ præferabat. prodit eum, quem amittere nolebat: vt qui corpore & nomine iam martyr extiterat, corona capitis non priuaretur. Nam cōprehensus, stetit intrepidus, agens gratias vulneratus cæso capite, lotus iterum baptismate proprii cruoris: nemoque illum sequi meruit de insequentibus, qui fugere putabatur.

tabatur. Nam idèò martyr secessit, ne in eius gloria persecutor deperiret. Transfossus ergo stipitibus, ad idolum ducebatur: in quo itinere preciosam gemmā reddidit Christo, & antè victimam promeruit esse, quàm ad aram diaboli perueniret.

Tunc ergo studiosè à militibus quæsitus, Alexander comprehenditur. Nam zelo fidei satis omnibus notus, ut in tribus viris Trinitatis perfecta gratia compleretur, familiarē inuenit aditum confessionis. Non enim post venit ad gradum honoris: sed magis ad ecclesiæ ianuam indefinenter excubans, illis sæpè gentibus, Christi notus discipulis) vinaciore pœna. (Nam grauior est mors expectata, quàm illata) Ut què gradus quasi inferiorem distabat, confessio auctior faceret cœqualem. Nam quòd in cæteris furor gentium tormenta non distulit, hunc per lenta tormenta cursu velociore post comites suos continua gloria suscipiendum transmisit. Tunc verò apprehendentes corpora sanctorum, atque ad collum S. Sifinnij tintinnabulum suspendentes, velut animal trahebant, insultantes, atque dicentes: Nunc vindicet te Christus. Nam & in his non defuit mysterium, ut vox illa rauca Christi distaret præconem. Rauca enim, nõ per dubietatem fidei, sed furdis clamando: necnon etiam ut verbum Dei indicem approbaret: quia ipse primum verbum religiosæ vocis in his locis increpuit.

Inter quos etiam viuis Alexander vindictis pedibus trahendus apponitur, ut per scopolosa itinera palpitantium membrorum partes dimitteret, donec ad vitæ terminum perueniret. At verò post hæc ventum est ad templum prophanum veteris Saturni, in quo igne copioso constructo, & sanctorum præmissis geminis corporibus flagellatis, Alexander iterum confessurus statuitur, ut si vellet euadere flammam præsentem, cæmonijs obediret. Verùm vir ille impiorum munera reprobans, atque calorem fidei amplectens, gloriosè passionis promeruit palmam. In tribus his impletum est mysterium Trinitatis. Nam maxima fidelium non defuerunt spectacula, quo nomine & à gentilibus sunt increpati: qui etiam forte consimili pati potuissent, nisi trino nomine cuncti censerentur.

Taliter ergo, ut diximus, sanctorum consummata victoria est, atque illis in cælesti sede collocatis, non defuit terror impijs. Nam cum hæc sexta feria completa fuissent mysteria, ut pridem in Salvatore actum est, umbra quadam nigrae nubis totam texit regionē proximam terræ, fulmina discurrunt, coruscationis rutili ignis emicuit, ut eā ipsi impij non iniuste pro sanctorum necesse sentirent suscipere vindictā. Sed Apostolica in mysterijs vox in veritate completa est, ut ubi abundarent tunc in hoc loco diuersorum simulachrorum portenta, superabundarent nunc sanctorum martyrum templa: & oves, quæ in errore posita, pastorem non agnouerunt, postmodum pastoris sanguine ditarentur. In quo etiam loco in sanctorum memoria basilica constituta, atque fidelibus ad eorum limina concurrentibus, ut quis capacitatem fidei detulerit, tantorum vulnerum lauacra & medicinam conquiret. Acta sunt hæc sub die quarto Calendas Iunias, regnante Domino nostro Iesu Christo in secula seculorum, Amen.

VITA S. MAXIMINI, EPISCOPI TREVIREN.

sis, auctore Lupo, qui eam scripsit anno Christi octingentesimo, tricesimonono.

PROLOGVS AVTHORIS AD VALDONEM.

Lepus Valdoni amico salutē. Amicos honestis certare officijs, seq; inuicē velle synceris præuenire obsequijs, inter præcipua humanæ vitæ negocia nõ immeritò deputatur. Quippe nostra imbecillitas, mutuis freta subsidijs, cooperante diuina gratia, nec latis inaniter extollitur, & par effecta tristibus, ab eis haudquaquam faciliè superatur. Huius tantæ rei subtilis consideratio me tibi, Valdo charissime, suasisit morigerari, & quod iam inde ab initio nostræ cognitionis magnoperè flagitasti, ne tibi negarem, effecit: scilicet ut vitam beatissimi Maximini meo stylo elucubrarem, & quæ res ad nos vsque qualibuscunq; literis decurrerunt, accuratiori sermone conuenienti restituerem dignitati. Huc accessit, quòd memoratum virum clemēti apud Deum intercessione mihi plurimum confido profuturum, si eius actus quanta possum diligentia, celebrans, proponam nescientibus imitandos. Verùm in hoc opere illud me admodum coarctat, quòd multis, quæ dum adhuc viueret, egit, ut palàm est, silentio suppressis, vix parua gestorum illius momenta extant, & in his ipsis quædam fabulosis inueniuntur similia. Quò fit, ut amplissimi viri opinatissimæ maiestati augusta scribēdi materia parū respondere videatur. Omisiss

itaque his, quæ fidem ceteris poterat derogare, non ingenij mei, verum diuinæ gratiæ fiducia, digna duntaxat memoratu hinc narrare aggrediar.

VITÆ HISTORIA.

29 Maij.
Cap. 1.
Patria S.
Maximini.

Maxentius
Pictauroꝝ
episcopus.

Maximinus
venit Treui
ros ad S. A.
gritium.

In ambitio
fos.

S. Agritius
decedit.

Cap. 2.
Ei succedit
S. Maximi
nus.

Cap. 3.

Iohan. 14.

MA X I M I N V S vrbis Aquitanica Pictauroꝝ indigena, clarissimis est ortus natalibus. Si quidem antiquam profapiam, à maiori bus senatorij ordinis deductam, eius parentes fortiti, Maxentium, atq; hunc Maximinū felici auspicio procrearunt. Qui nobiliter educati, sacris pariter literis instruebatur, futuri quandoq; Christiani dogmatis egregij defensores. Sed processu temporis Pictauroꝝ ecclesia Maxentium sibi vendicauit pontificem, eamq; idem post eā florentissimè gubernauit. Maximinus autem diuino instinctu

genitale solum relinquens, atq; in Belgicam Galliam commigrans, in Treuitorum vrbe substitit, & spectati præfulis Agritij magisterio se in formandum submisit. In quorū ta vbertas gratiæ spiritualis eminebat, vt apicè dignitatis titulo sanctitatis ornaret. Cuius rei fama tum & alios diuersis ex partibus, tum etiam hunc Maximinum accierat. Ergo ad notitiam tanti viri deductus, & ecclesiasticis moribus aliquā diu diligentè asuefactus, clericatū honore donatus est. Cumque augmenta virtutum illi pararet incrementa consequentium dignitatum, Quiriacus quidam, mira sanctitate præditus, beati Eucharij ecclesiam nocturno tempore oratum de more ingressus, obseruans sibi angelum, non per quietem, sed vigilando intueri promeruit, eiusque vocem corporeis hausit auribus, præcipientis, vt Maximinum ex diuina iussione redderet certior, quòd Agritio episcopo ad superna gaudia intromisso, mox esset ipse pastorale ministerium subiturus. Id Quiriacus propter dum compleuisset, beatus Maximinus huic honori modis omnibus se imparem fatebatur. Ita quem iam secretorum inspektor probauerat, fragilitatis propriæ rigidus astimator, de se vilia sentiebat. Hoc vti nam homines nunc & intueri vellent & imitari: profectò nunquam ecclesiasticos honores, qui sanctis et eruditis tantummodò competunt, corruptelis vitiorum obnoxij, oraculorumq; cælestiū nescij, pecunia mercatum irent, humerisq; suis, velut grauem seque oppressuram sarcinam nolentes ac reclamantes, nequaquam prorsus impo nerent. Verum vt ab his, quò paululū deflexit, nostra reuocetur oratio, quòd semel beatum Maximinum diuinitatis immutabile consiliū populo suo præficiendum decreuerat, Agritio per ministerium reuelatur angelicum, vt sibi eum instituat successorē. Qui absq; retractatione diuino parens imperio, suis benedictionibus confirmatum, post se futurum designat pontificem. Nec multò post Agritius quidem momentaneā mortem sempiternæ vitæ felicitate mutauit, & in confessorum gloriosissimum coetū commigrauit, Idibus Ianuarij.

Sanctus autem Maximinus, consensu sacrorum ordinum, totiusque plebis adnissu, à vicinis episcopis pontificali est excellentia sublimatus. Iam verò quàm strenuè sit cōfunctus officio, summi authoris Hieronymi testimonio, qui aut contemporalis ei, tamen meti puer, fuit, aut proximè illius ætatem accessit, licet agnoscere. Namq; is in præclaro Chronica opere, cum à secundo anno Constantini, Constantij atq; Constantis Augustorum, Arrianam impietatem, præfati Constantij regis fultam præsidio, persecutā exilijs, carceribus & varijs afflictionum modis primū Athanasium, deinde omnes non suæ partis episcopos declarasset, paucis interiectis, sexti anni, si quæ fortè fuissent, res memorabiles notatur: Maximinus, inquit, Treuitorum episcopus clarus habebatur.

Hic si quis inspiciat insaniam Arriani principis tum quam maximè efferbuisse, facillè intelligit, persecutionibus, quæ vulgò veris importabantur præfulibus, sanctū quoque Maximinum alacriter participatum, ac violatæ fidei non declinasse modò contagia, sed etiam assertorum eius peruersis ac violētis molitionibus obuiasse. Nec adeò fuerat operosum eas celeriter penitusq; subuertere, nisi merito execrabilis impietatis miserabiliter excæcati illius nefarij sceleris vel inuectores, vel defensores, lumen stantialitate patris & filij, vel per quietem sit ausus dubitare, nisi qui illam euidentissimam Dei sententiam surda præterierit aure: Ego & pater vnū sumus? Vnum dixit, tantum se profectò volens intelligi, quantus pater esse cognoscitur: scilicet mysteriū baptismatis in nomine patris, & suo, ac sancti spiritūs non aliter tradi iussisset fidelibus, nisi aquæ, vt patri sanctoque spiritui, sibi quoq; voluisset deferri. Verum quis illos ferret

ferret non minus stultos, quam impios? Denique cum ipse filius dicat: Ut omnes honorificent filium, sicut honorificant patrem: in tantam imperitissimi homines proruperant audaciam, ut minorem patre filium esse contenderent. Hi callidis argumentorum commentis sua nitentur adstruere: contra, per Athanasium atque Maximinum, ceterosque propugnatores ac duces clarissimos, Apostolice doctrine semper superabat autoritas. Laboriose mendacium exquisitis ornabatur sententijs: per se satis decora, simplex veritas eminebat. Postremo potestas humana fortissimis bellatoribus turbulentum minaxque bellum conflauerat: diuina maiestas animum, vires, arma, quibus illi vincerent, ministrabat.

Iohan. 5.

Ex his, quæ præmissimus beati Hieronymi verbis, etsi pauca sint, tamen satis Maximini sanctitas poterit æstimari. Sed eis ille non contentus, rem intulit maximis, meo iudicio, laudibus prosequendam. A quo, inquit, haud dubium: quin Maximino, Athanasius Alexandrinæ ecclesiæ episcopus, cum à Constantio quaereretur ad pœnam, honorificè susceptus est. O virum beatissimum, summisque principibus Ecclesiæ merito coæquandum, qui regis potestatis iniustum spreuerit impetum, & cum periculo, si non vita, certè dignitatis, amplexus sit custodia mandata diuinitus charitatis. Fac enim Imperatorem furiosa mente proditiōis præmia proponentem, si opinari potuisset fore aliquem, qui cum valeret, non solum Athanasium minime proderet, sed etiam studiose celaret, quas proscriptiones, quæ exilia, quæ tormenta minaturus fuisset, deprehensoque postmodum illaturus? & liquidò apparebit, quantum pondus iustitiæ tribui debeat huic sancti Maximini constantiæ. Profectò fiducia, ex diuinis eloquijs concepta, docuit, quatenus sit secularibus potestatibus obsequendum. Neque enim ipse Deus iusta precipientes contemnendi hominibus, aut quenquam Imperatores iniusta iubentes audiendi potestatem fecit. Nam etsi præscripsit, ut Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & Deo, quæ sunt Dei, reddamus: quòd tamen id citra violationem suorum fieri voluerit mandatorum, Apostolus declarauit, qui dicitur, Regem honorificate: Deum timete, præmittendum curauit. Sed ò nostri temporis mores degeneres! Omnes penè iam nerui pristini roboris conciderunt: leuibus terroribus fracta cessit constantia: pluris pecunia, quam iustitia, æstimatur. Quis iam Imperatoribus diuinorum præceptorum referre salutarem seueritatem non reformidet? Quis eis sua pericula, zelo diuini timoris accessus, absque fūco adulationis aperiat? Ego planè non sum dubius, aut neminem, aut rarè nunc esse, qui si quemlibet, ut quondam magnus fecit Athanasius, iniquos motus Imperatorum fuga declinantem videret, ei, ut Maximinus, gremium charitatis, Deo fides, aperiret: immò latebram præstare vel remotissimus quisque refugeret, ne, dum alium tegere moliretur, semetipsum laqueis calamitatis exponeret. At Maximinus in celeberrima, eademque tunc regia ciuitate fortissimum excipiens confessorem, dum eius ingenuè communicauit periculo, participium sibi peperit gloriæ sempiternæ.

Cap. 4.

Athanasius
venit ad Ma-
ximinum.

Matth. 22.

1. Pet. 2.

Quanto autem studio pro conseruanda integritate fidei excubaret, alias etiam demonstrauit, cum Agrippinæ synodali euocato conuentu, Euphratam episcopum, heretice prauitate corruptum, cum his, qui frequentes conuenerant, pontificibus gradu mouit, Ecclesiastica vsus censura. Is enim infans accedens hæreticis, Iesum Christum non esse verum Dei filium prædicabat. Nec miraculorum gratia defuit sancto Maximino, quibus editis, suæ prædicationis fidem tardioribus faciebat. Siquidem cæcis lucem infundebat optatam, & paralyticorum solutos artus in pristinum reformabat vigorem, & eos, qui dæmonum peruatione humanam mentem exuerant, foedo profuso dominio liberabat. Quod si cui incredibile videatur, ex his, quæ multa ad eius memoriam hætenus sunt, poterit confirmari.

Cap. 5.
Synod. Co-
lonienfis
contra Eu-
phratam.
Miracula S.
Maximini.

Erat ei solennis consuetudo, sanctorum lustrare memorias, eorumque opem summis precibus flagitare. Cuius rei gratia cum Romam tenderet, opinatissimum confessorem Martinum conuenit: iunctique summi pontifices, diuinis rebus intenti, labore itinervis non, ut alij, sentiebant. Illis itaque, in vltiora progredientibus, fortè a sellum, qui sarcinas beatorum ferebat, vsus offendit, eumque protinus deuorauit. Hic Maximinus in nomine Domini feræ dicitur imperasse, ut quia iumentum non abegerat, sed consumpserat, ipsa iumentum onus assumeret. Mira res valde est, illam euestigio successisse oneri, & quoad reuersi ad locum, qui Vrsaria villa dicitur, deuenirent, subuectioni mansuetissimè famulatam. Ibi denique à sancto viro pristinam vagandi potestatem recepisse, prius tamen licentia quæquam lædendi erepta. Verum quia ut prauis sibi met sunt graues, ita boni suo semper delectantur consortio, sanctus Maximinus beatum Martinum Treuitorum urbem secum coëgit inuisere, suoque populo duplicata benedictio.

Cap. 6.

Nota tanti
viri consue-
tudinem.

§ Martinus
Treueros in
uisc.
dictionis reuexit commercia. Ibi Martinus spiritualement sibi filium Lubentium Maxi-
mino erudiendum commisit. Cuius ille parens voluntati, & cum sacris instruxit lite-
ris, & imposito gradu presbyterij, in vico, cui Cubrino vocabulū est, presfecit. Ipse au-
tem piē memor propinquorum, patriam repetiuit, suorumque vsus contubernio, non
multo post ibi vita excessit, sanctorumque laborum suorum fructum, cum multa merce.
Obitus S.
Maximini.
de, a Domino est consecutus.

Cap. 7.
Paulinus ei
subrogatur
Succedēs in episcopatum Paulinus, qui fidei suae veritatem exilij perpeffione firma-
uit, communicato cum clero & populo Treuironum consilio, sanctum Maximinum
ab Aquitania, vbi situs fuerat, reuocandum constituit. Itaque facto agmine, Clerus po-
pulusque Aquitaniam versum tendentes, emensis prolixis viarum spatij, tandē hand
longē à loco, vbi ille claudabatur thesaurus, ad modum fatigati subfiterunt. Ibi cate-
ris corpora curātib; quidam seniorum prostratus Domino supplicabat, vt illius ex-
optabilis loci, quem ipse cum socijs penitus ignoraret, aliquid mererentur indicium.
Vix orationis verba finierat, cum puer gregem ouium sequens, nomine beati Maxi-
mini iuratiūē assumpto, ouem, si quō ipse noller, accederet, ictu repellendam minatus
est. Hic senior stupefactus, vbinam, quem nominasset, Maximinus requiesceret? per-
cōtatur. At qui puer vicissim quisnam esset, qui tam clari viri memoriam nesciret? ad-
mirando perquirens, postquam rescitit aliundē aduentantes, eos ad locum desideratū
vsq; perduxit. Ita illi laudantes Deum beatumque Maximinum, etiam angelica reucla-
tione certiores effecti sunt, illic, vbi monstratum fuerat, inueniendum quod quaererēt.
Verūm custos ecclesiae suspicatus id, quod euenit, vt eadem ecclesia excederēt, qui ad-
nenerant, & euentum rei celauerant, imperauit. Mox celeberrima fama rem dissipauit.
re, immanis excitata manus Aquitanorum, Treuiros moliebatur loco arcere: potuif-
setque committi facinus pessimum, nī Treuiri Christianitatis fraternitatem opponen-
tes, orandi tantum studio se conuenisse firmassent. Aquitani Treuiros suū timore per-
culosos arbitantes, hinc remissi letitia, vino indulgent, & quod erat consequens, fom-
no grauiori soluantur.

Cap. 8.
Treuirēses
ex Aquita-
nia abspor-
tāt reliquias
S. Maximi-
ni.
Cæcō videt.
Interea beato Lubentio, cuius est mentio superius facta, imperat angelus, vt clauem
ecclesiae ad caput custodis accipiat, & absq; strepitu ecclesiam introgressus, exoptatum
thesaurum absporrer. Ille cœtu aliorum presbyterorum adiūcto, summa cum propo-
sitione pariet, ac prospero comitate successu, clauis vnde sumpta fuerat, citō refertur,
& cateruis expectantibus quod tantoperē cupiebant, inferitur. Treuiris abutum matu-
rantibus. Aquitani primō eos metu discessisse dicunt. At vbi rei veritatem compe-
riunt, coacto exercitu, recedentes triduo insequuntur. Cumque intra mutuum conspe-
ctum vterque populus constitisset, Aquitani crebris coruscationibus tonitruifque atque fre-
quenti emissione fulminum, quorum nihil Treuiros contingebat, repulsi, non sine ru-
bore ad propria rediere. Treuiris cœptum iter carpentibus, cæcus quidam spe recupe-
randi visus deduci se flagitabat ad feretrum. Cuius vt eum vmbra tetigit, mox caligo
inolitæ cæcitatē abscessit. Ita vnus incolumitate gaudium multi ceperunt.

Cap. 9.
Paralyticus
curatur.
for. & reli-
quiarum.
* Arlonis
Cumque Mosomagum castellū peruenissent, paralyticus quidā beato Maximino sal-
uādu offeritur. Nec irrita vota fuere fidelium. namque vt sine dilatione optatē redditor
sanitati, speciosissimum spectaculū intuentibus prabuit. Vtque gratiam referre videren-
tur ei loci habitatores, ecclesiam Deo sub honore B. Maximini, vbi eius sacre reliquie
fuerant posite, condiderunt. Euiouium vocatur castellum, ad ditionē iam pertinens
Treuironū. Hoc ingressis exequiarum baiulis, quaedā foemina maligno spiritu obfessa,
quererebatur, quid ita Treuironum populus beatum illum Maximinum deportasset, cum
ei possent sufficere sancti Dei Eucharis, Valerius, & Maternus, necnon Agritius, quos
dæmones vt violentos paterentur tortores? Nec diū teterimus hostis miseræ infelici-
tate latatus est. Siquidem post pramissas voces, meritis beati Maximini exire compul-
sus, ludibrij sui potestate priuatus est. Inde ad castellum quod * Arlonis dicitur, sancti
perlati reliquijs, duo accedentes leprosi, iam quantum valeret Maximinus, felici fa-
ma edocti, eius implorauere credula mente suffragium. Nec spes eos sua fefellit. De-
nique mox diuinam experti medicinam, adepti sunt integram sospitatem.

Cap. 10.
Tot ac tantis diuinis celebratis miraculis, Treuironum quondam pontifex Maximi-
nus, tunc autem apud Deum certissimus iam patronus, vrbem, quam olim egregiē rexe-
rat, propinquabat. Iam verō vix credibile fuerit, quanta tunc ad eum multitudo con-
fluxerit. Obuiam praesuli tota se ciuitas effudit, rusticorum ex agris frequens turba con-
uenit: multi quoque ex vicinis vrbibus occurrerunt. Compulerat hæc agmina in vnu
veneratio Maximini, quæ Paulinus totius signifer pietatis sua gloriosa decorabat pra-
sen-
ten-

sentia. Cremabantur preciosi odores, cereorum copia resplendebat, distinctæ factorum acies ordinum, festiua cantica personabant. Ita exceptum deductumq; sacratissimum Maximinum insignis confessor Paulinus in ecclesia beatissimi Iohannis Evangelistæ magnificè sepulturæ tradidit. Huc postea cæcus quidã à natiuitate, ex territorio Beneuetao deductus, Creton vocabulo, monitù se à principe Apostolorum Petro, dum Romæ spe recuperandi luminis moraretur apud eius memoriam, fatebatur, vt Belgicã Galliam peteret, vbi sanctus requiesceret Maximinus, quod illius meritis possent ei optatæ sanitatis gaudia prouenire. Qui pergès, venit ad locum: & dum custodi narrasset ecclesiã, nomine Gosberto, ad sepulchri penetralia intromissus est: vbi se cõfestim lucis commercium reperisse miratus est. Poterat beatissimus Petrus cæco summa facilitate, quod petebatur, præstare: verum gloriam miraculi transferre ad Maximinũ maluit, vt meritorum eius euidenter cunctis panderet qualitatem.

Vide prisco
rũ Christiano-
rum erga
sanctos de-
uotionem.

Cæcus à na-
tiuitate recel-
pit lumen.

Præterea in crypta, vbi ossa venerandi pontificis condita fuerant, interiectu temporis aqua ad latitudinẽ vnus cubiti excreuit: dictuq; mirabile, ita sepulchrum omne suo ambitu cinxit, vt tamẽ ab eius crepidine absistens, non paruum intuentibus stuporem iniiceret. Igitur venerabiles episcopi Hildulphus, Clemens atq; Gosbertus, conuenientes in vnum, & quod euenerat, diligenter examinantes, transferenda beati viri ossa ex memorata crypta, & in loco, vbi nunc sunt sita, iudicauere ponenda. Quod quoniã ex diuina voluntate decreuerant, procedens exitus indicauit. His, vt opinor, non inconuenienter adijcitur, quod quadam fœmina, Franca natione, domique nobilis, Rodara vocabulo, cui tibiam atq; pedem humor noxius arefecerat, ad memoriam beati viri accessit, ibiq; preces magna cum obstinatione continuans, ita vt à suis ad desperationem obrinenda sanitatis impulsã, vt inde recederet, moneretur, diu desperatam sanitatem, stupentibus cunctis recuperauit.

Cap. II.

Translatio
reliquiarũ
sancti Maxi-
mini.

Iam verò illud quàm est mirabile, quod Carolo principi obtulit? Nanc, is, cum lãga febrium vexaretur molestia, & cibi potusq; fastidio, vitæ periculum incurrisset, ei beatus Maximinus capienti somnum apparuit, vtque se ad suam abeuntẽ sequeretur memoriam, demonstrauit. Expergefactus Carolus satellitem, qui sibi fortè assistebat, percontatur, si videret beatum Maximinum, qui secum paulò antè cõtulisset sermonem? Illo verò negante: Modò, inquit, foras egreditur, atq; imperauit, vt se continuo sequeretur, apud eius tumulum salutis compos futurus. Ita illò lectica deportatũ, & in soporem resolutum, sanctus Maximinus iterum alloquitur, seq; pro illo Domini postulasse clementiam ostendit: illum verò, ne se vltra dedat vitijs, admonet. Mox igitur, vt euigilauit Carolus, exurrexit, & pro votis promissis in sacrarium secessit, sibiq; offerendos cibos poposcit, qui triginta diebus proximis, sumendorum alimentorum sibi possibilitate sublata, vix vitam solius aquæ hauistũ, retinuerit. Escis itaq; sumptis, amissas redire vires perferens: huiusq; non immemor beneficij, cœnobium sancti Maximini prædijs auxit: quorum vnum * Patriosala, aliud Vuitmaris ecclesia, tertium Comiciacus vocatur. Sancto autem Petro Andaclanam obtulit villam.

Cap. 12.
S. Maximini
nusper visũ
iubet Carolo
lũ principẽ
ire ad reli-
quias suas,

Carolus præ-
dia largitur
monasterio

Apud sapediãtã memoriam etiam duæ fœminæ, quarum altera Vueltrudis, altera dicebatur Elithildis, olim manu atq; pedum debilitate inutiles, interuẽtu gloriosissimi confessoris, communia receperunt officia. Vir quidã oriundus * Friso, cui nomen Ibbo fuit, se suamq; substantiã B. Maximino donauit. Quo factò, cum fratrum vtilitatibus desudaret, necesse fuit, vt negociandi gratia transmarinam peteret regionẽ. Ita classi sex nauium sociatus, ingressus est mare. In altum autẽ cum processissent, tempestas repente oborta, easdẽ sex naues quassauit, ac vnde tumẽtes protinus solutas inuoluerunt. Hoc Ibbo deprehensũ, necessitatis articulo nautas hortatus est, vt secum S. Maximini suffragium implorarent. Quibus, vt par erat, id submissè agentibus, Ibbo virum instar solis splendentẽ, & supra mare non infusus pedibus ambulantẽ, subito adspexit. Qui si dutiã confitenti resumere iubens, cum formidinẽ voce pepulit, tum etiã sua presentia tranquillitatẽ reduxit. Sic facti reduces, authori tam manifestæ salutis Deo sanctoq; Maximino laudes cum summa exultatione fuderunt. Maxima sunt hæc, & Deo, qui per seruos operatur, digna miracula, atq; celebri præconio ad posteros transmittenda. Verum illud serupulosius est considerandum, quod præter tantam vberitatẽ virtutum, perindẽ quasi speciali gratia, fugandorum demonum potestas beato Maximino permisa est: quod ex consequentibus facile apparebit. Dixerint hinc melius alij, quos vitæ synceritas caelestium fecit conscios arcanorum: caterum meã tenuitati videtur, hunc virum ea causã illud priuilegium meruisse, quod dum communitatem ageret vitam, ab his præcipuè fuerit vitijs alienus, quibus apostata Spiritus elegerat.

Cap. 13.

* Fresco

Sedatur ma-
ris tempestas,
apparete S.
Maximino.

Eius potes-
tas in da-
mones.

elegerunt inconuertibiliter mancipari, superbia videlicet & inuidia: æquumq; visum fuisse diuino consilio, vt qui superbiam humilitate deiecerit, inuidiamque charitate contriuerit, dominium possideat illorum, qui suo deprauati arbitrio, ad memoratas virtutes nunquam adspirare consentiant.

Cap. 14. Itaque rex Pipinus, magni Caroli genitor, quædam suum clericum, qui Brunco vocabatur, impuris obsessum spiritibus, per Hellarium Archidiaconum ad tumultum beati Maximini destinauit. Is per diuersas reliquorum sanctorum fuerat circumductus memorias, nec illa horribili passione meruerat liberari. Porro vt beati viri limina tetigit, ilico purgatus, Dei circa se clementiam glorificare, & sancti Maximini potentiam cepit prædicare.

Dæmonia. Idem Pipinus denuò Ericum, genere Alemannum, eadem passione laborantem, ci liberatur. qua supra, direxit. Quem cum catena vinxissent, eamque perfacile alienis viribus cōfregisset, vix arte cohibitum, clarissimo confessorio obtulerunt curandum. Ita diu fractibus pro miseri ereptione certantibus, quadam die, cum rem diuinam agerent, ille contracta catena prorupit se ad tumultum sacri antistitis: & non videtis, inquit, aduersarios, qui me sibi vendicauerant, vt in fugam verfos beatus Maximinus persequitur? Hic ei finis processit insanie. Eiusdem Pipini regis ex filia nepos, nomine Cumbertus, atrociter à dæmone vexatus, multis antè locis circumitis, vltimo ad sanctum virum perductus, tandem ab ea peste purgatus est.

Cap. 15. Et, vt à singulis ad turbam liberatorum transeamus, quondam ad festiuitatem beati pontificis (siquidem tunc maiorem depromit potètiã) triginta septem homines oppressi à dæmonibus confluxere: qui omnes eodem die curati sunt. Ex eodem numero foeminam illam fuisse accepimus, quæ ferebatur quadraginta septem annis polluto subiecta spiritui. Hac tandem tam diutina exclusus possessione, ipse verò cruciandus igni, simulatum oculis adstantium obiecit incendium, ita vt putaretur tota domus cōflagrare: ac digno se odore, hoc est, sulphureo, templum resperpsit. Tã speciosa suæ presentia meritiq; monimenta præclarus ille angelus dereliquit. Sequenti anno eadem solennitate viginti & duo mundati sunt: porro tertio anno tredecim à sancti viri cœnobio salutis gaudia retulerunt. His, vt arbitror, legere volentes satis superq; instruximus, quàm efficax in sacratissimo viro pellendi spiritus perditos sit gratia, & emineat semper potentia. Cæterum si velimus & hac & multiplici aliarum virtutù specie quoties floruerit vsq; ad hunc annũ, quo scribimus, hoc est, ab incarnatione Domini octingentesimum tricesimum nonũ, styli officio designare, nec modum libri tenebimus, & erudito lectori minùs erimus grati, dum similia frequenter narrabimus. In fine igitur nostri opusculi, in commune beati Maximini clementiam flagitemus, vt qui subinde ab alijs infirmitates depulit corporum, multò magis liberare nos dignetur à languoribus animarum: ostendens etiam in hac parte, quantum præualeat: quòd nunc peccatorum veniam consecuti, quandoque illius gloriam conspiciere, gaudentes etiã propria forte, mereamur, Amen.

MARTYRIVM BEATISSIMI MARTYRIS ANDREAE DE CHIO, QVOD CONSTANTINOPOLI obijt, anno primo Pauli II. Summi Pontificis, à Georgio Trapezuntio scriptum.

29. Maij.
Cap. 1.

for. + pro.
fessione.

VANDO iam triennio è Creta Constantinopolim nauigassem, vniuersam illam urbem cū Galata simul in admiratione atque gaudio reperi non paruo, propter singulare & inauditum multis temporibus Andreæ de Chio, pro Iesu Christi passionem martyrium. Fuit enim paulò antè mirabili constantia per gratiam Dei gestum. Nam ego quidem mense Nouembri applicui, anno ab incarnatione Domini, M. CCC. LXV. Andreas verò martyr Christi præcipuus 29. die mensis Maij, eiusdem anni coronam martyrij misericordia Christi cōsecutus, in caelos ascendit ad eum, pro quo multos cruciatus sustinuit. Verum quod admirabilius ritè consideranti videbitur, illud est, quòd nisi Andreæ martyrium di-

rium diuinitus destinatum diuina gratia Christianis opem tulisset, & animos eorum firmasset, magna in eos clades, ab arumna ingens ab inimico generis humani, procella in morem fuisse effusa. Quidam enim, quem honoris causa non nomino, ex Trapezuntana ortus vrbe, Peripateticorum Philosophiæ professor, siue sua sponte, vt Quidam abnegat fide Christi. multi aiunt, siue impulsus, nescio, nec, si sciam, dicere ausim, Crucem Domini negauit, & Mahumeto adhaesit.

Quare Turcarum rex elatus, virum quendam, cuius nomen me fugit, ipsumque Trapezuntium militiae peritissimum in carcerem coniecit: dignum ratus, vt Philosophum conciuem suum volens nolens imitaretur, cupiebat enim eius opera vti in re militari. Cap. 2. Cumque Christiano non consideret, ad Mahumetum intrudere cupiebat. At ille animo martyr: Philosophus, dicebat, in delicijs educatus, maiore spe ipsarum, Christi crucem negauit: ego autem, qui pro Imperatore meo mortali tot tantosque labores, cum Scythis bella gerens tuli, vulneraque; excepi, (dixit, & aperto pectore, cicatrices ostendebat) pro Imperatore caelesti mortem timebo: absit a me tanta infamia. Quae mens praeter ea caelestiaque regna repudiare, Mahumetoque adherere, vt bellorum labores subeam, pericula magna pro Imperatore mortali suscipiam, gladios in Christianos Christianus ipse natus distringam? & denique in mortem ruere, quam fugiendam cœsui Philosophus, vt in aeternam ac veram mortem deferat praecipit? Hæc ille.

Verum dum hæc Constantinopoli ferent, Andreas febribus grauius laborabat Cap. 3. & se perpetuo fore Reginae misericordiae Virgini vouit, si euaderet. Sedatis illico febribus, paulo post quasi ex morte surrexit, & albis se vestimentis induit, vt scilicet nunquam obliuisci posset munditiam corporis, quam Creatoris obtulit Matri. Voti effectus. Constantinopolim deinde petiit, non vt mercator, aut vagus quidam magnarum vrbium visendarum cupiditate: summa enim in iuene viginti & septem annorum grauitas atque constantia illucebat: raro quis inane verbum ab ore ipsius excidisse audiuit. Integritas & probitas Andreae. à ioco enim penitus erat alienus. Cur igitur iuit? A gratia Dei, vt ego arbitror, ad martyrium vocabatur, vt & ipse in caelis Christi cum alijs martyribus assisteret, & omnibus prodesset, qui Philosophi siue leuitate, siue terrore fuerant conturbati. Statim cum in vrbem applicuit, accusatus fuit, quod cum Christianis conuersaretur, ecclesiasque Falso deferretur ab Aegyptijs mercatoribus. visitaret, quasi Christianus summa cum religione ac deuotione homo, qui crucem Alexandriae negauit, conculcauit, sputis scœdauit, & demum in stercore proiecit. Hæc mercatores Aegyptij, qui tunc in vrbe aderant, ad iudicem detulerunt, seq; ipsos vidisse eum negantem, confitentemque; quod Mahumeto adhereret, audiuisse attestabantur.

Trahitur in iudicium Andreas iniquum, accusationemque recitata, nunquam se à Chio, Cap. 4. vbi natus, educatusque fuit, nisi tunc recessisse affirmabat, idque multis testibus approbabat, vniuersamque Chij ciuitatem hoc ipsum scire aiebat. Iudex iniquus hac in re non esse audiendos Christianos censebat. Tunc Christianorum multitudo, quae circumfusa stabat, Si, inquit, Christianorum testimonium in huiusmodi causa refutandum est, Mahumetistarum quoque similiter non recipiendum. Nam sicut nos Christianum falso accusatum iuste defendimus, sic Mahumetista accusationem suorum veram esse contendunt. Quare praetermissis testibus, res ipsa quaerenda est. Non aliter igitur, quam Iudaei secundum Mosaicam legem circumcidi suos Propheta vester iussit: quare si genitalia huius membra simili nota laesa sunt, morte iure plectetur: sin minimè, cum ipsa re causa determinetur sua, & nil ambiguitatis hominum animis remanebit. Spoliatur interea miles Christi, nudusque à tanta multitudine aspicitur: nullum in eo indicium, nulla circumcisionis macula, nullum Mahumetistarum apparet vestigium. Exclamant ex latitia Christiani, confunduntur aduersarij, & victi penitus prosternuntur: nisi diabolico astu adiuti, exposuissent moris esse in Aegypto, minoris homines ætatis circumcidi, maioris, si ad Mahumetum Dei prophetam conuertantur, circumcidi si volunt: si verò abhorrent circumcisionem, nullo cogi modo posse, quoniam melius sit lucrari animam hominis, ex toto nobis corde adhaerentem in cæteris omnibus praeter circumcisionem, quam reijcere, quoniam circumcisionem reformidet. His rationibus, vel magis, quia se cæca fauebat sua, confusus Iudex, nullam pronuntiare sententiam velle in re tanta dixit, nisi Regem consuluerit. ita enim moris est in causis ambiguis & arduis.

Regem igitur, in carcerem coniecto milite Christi, consultum adiit: cui omnia cum Cap. 5. retulisset, interrogatus de ætate ipsius, habituque; omni corporis, Iuuenis, inquit ipse, animo iniunctus, atque magna statura, grandibus ossibus atque nervis conuallatus. Rex tales homines habere in militia cupit: Vade, inquit, & primum illi, si noster voluerit esse, offeri.

Turcaum
princeps est
allicit obla-
tis honori-
bus.

Item alij ho-
stes Christi.

Ille omnia
contemnit.

Cap. 6.
Mittitur in
carcerem.

Caditur fla-
gellis.

Magna eu-
ra adhibe-
tur vulne-
ribus eius.

Cap. 7.
Vnguibus
ferreis lace-
ratur.

Curatur di-
uinitus.

Cap. 8.
Atrocissi-
me crucia-
tur.

offerimus centurionatum in militia nostra: deinde, prout in virtute ipsum valere cō-
spexerimus, ad maiora prouehemus. Quòd si beneficijs non commouebitur, minis at-
que terrore ipsum concutias: & si neutra poteris prauallere via, capite plectas. Altero
igitur die, producto ipso, primùm Regis pollicitationes proponuntur mirabili cum
amplificatione, quòd caput statim eris, Andrea, centum militum, & à priuororum tra-
ctus conditione, cum Principibus connumeraberis: quòd facile virtus & diligentia tua
extoller te ad maiora. Verùm cum martyr Christi, nihil respondendo, contemnere
oblata videretur, qui circumfusi erant veritatis hostes, alij argentum atque aurum, alij
vestes, alij suppellectilem variam pollicebantur: cumq; in silētio acrius perseueraret,
Quid inquit, ne verbis quidem tuis nos dignos putas? Digni quidē, ait, vos estis mul-
tò maioribus, quàm ego dicere aut excogitare queam: sed res, quas offeris, nulla re-
sponsione sunt digna. Quid enim caducam hanc vitam atque mortalem putatis ma-
gni aliquid habere, quo caelesti sit prapropenda? Erras, ipsi respondent: nam nos, & ad
illam tibi viam aperire studemus, & hanc insuper tibi felicem reddere conamur. Non
coherent, inquit, caduca aternis, non felicibus misera, non profana beatis. Sed quid o-
pūs est verbis? Ego felicitatem huius seculi nihili facio: ego crucem, passionem, sepul-
turamque Christi mei nunquam, auxilio illius fretus, negabo. Statuite in me quicquid
malueritis: vnum rogo, ne me verbis amplius tentetis.

His dictis, coniectus ilico in carcerem, vinculis carenatus, pedibus atque manibus al-
ligatus, ad meridiem sequentis diei, qui fuit XX. Maij, iacuit. Post meridiem statim pro-
trahitur, & in partem vrbis, quæ Orientem spectat, prope mare, ducitur, vbi ad palum
nudus alligatus, flagellis atque loris caditur, acriusque quàm dici possit: principio fla-
gellatus in pugnum compressis, magna exclamasse voce: Virgo Maria adiua me. Inde pe-
dibus altero ad alterum adductis, stetit rectus in eisdem vestigijs, mirabile dictu, vsque
ad Solis occasum. Interea dum miles Christi his cruciatibus exercetur, Trapezuntius
ille, de quo supra retuli, è fenestra turris, in qua fuerat inclusus, prominens clamabat:
O felicem Christianum, ò beatam quæ te genuit in sulam, ò nobilissimum atque omni
laude dignum genus, vnde ortus es: Vtinam isthic essem tecum, vt eadem paterer pro
Christo. Hæc aliaque vociferabatur, martyrij coronam, vt arbitror, desiderans. Carni-
fices autē Andrea reducto, multis pretiosa membra flagellis, lorisque foedè dilacerata,

ungunt vnguentis, cibum quoq; atq; potum ad fulciendā in corpore animam de Me-
dicorum consilio, quorum multi ac peritissimi aderant, obtulerunt, ac aquam, in qua
non paruū defæcati auri pondus bullierat, conducunt ad bibendum. Id faciebant, quò
longior vita eius aliquid ad negationem Crucis afferret, simul & ostenderent, quanti
vitam facerent eius: Fortè etiam, quoniam cum Christianis enutriti sunt, & nonnulli
eorum Christiani fuerint. Nec ignorabant, quomodò martyres Christi olim in die
cruciabantur, & in nocte conualescebāt. Quare timentes, ne id diuinitus eueniret, me-
dicamentis suis occultare veritatem studebant.

Vigesima prima eiusdem mensis die rursus producit, denudatusque ferreis vn-
guibus tergora, quæ pridie eius diei fuerant flagellata, dilacerantur, nec quicquam ali-
ud fecit, dixitque miles Christi, quanquàm prius contremuit in principio, manusque
ad se adduxit, digitos in pugnos contraxit, pedes in iisdem vestigijs tenuit, magna; vo-
ce clamauit: Virgo Maria iua me. Sic Trapezuntius etiam eadem, quæ pridie vocife-
rabatur, è turri iterum atque iterum repetebat. A dueniente nocte, vnguētis illinitur,
similiter & medicamentis atque aquis, in quibus magna virtus auri fuerat infusa, fuisse
tatur, quasi charam Crucis hostes salutem eius haberent, magnam ijs rebus inesse vir-
tutem prædicantes, Spiritus sancti gratiam in Medicorum peritiam, cibi que ac potus
commoditatem deriuantes. Illucescente namque die, sanus omninò martyr Christi
apparuit, quæ res medicamentis fieri non potest: quæ cum naturaliter agerēt, longio-
re indigent tempore, frequentationeq; cōueniente, ne digesta in dubiū aliquid conse-
rant: quod tamen minime facere possunt, si denuò corpus ac sepius exagitetur, siue
etiam atrocius crucietur. Quæ virtus opem afferre potest præter diuinam? Profectò
nulla.

Vigesima secunda, eiusdem mensis die, producitur similiter post meridiem, ac ma-
nus & pedes sic torquentur, vt ne digitorum quidem articuli, nec cubitus, nec genua
in locis suis remanerent, sed locis suis omnia salirent: qui dolor maximus omnium est.
Cætera similiter gesta dictaque, non ab ipso solū, qui tamen nihil aliud, nisi: Virgo
Maria iua me, in principio dolorum, idque semel clamabat: verum etiam à Trape-
zuntio

zūntio illo, qui martyrium sic expetebat, vt multis, etiam Mahumeristis, audientibus sepius repeteret, quæ dicta superius sunt. Medicorum quoque diligentia similiter, imò etiam maior fuisse dicitur. Vigesima tertia die incolumis sanusque non Medicorum arte, sed illius primi martyris, & Domini omnium Iesu Christi productus Andreas, nouo genere cruciatūs vexatur: humeros carnibus per gladios denudant, studentes semper, ne celerior mors ipsum inuaderet. Sperabāt enim, si non acerbitate ac magnitudine dolorum, attamen diurnitate se victuros, sed derisi tandem iacuerunt. Declinato die reducitur, sicuti superioribus diebus, dictis factisque medicamentis quoque non aliter quàm prius adhibitis. Die vigesima quarta eiusdem mensis, eodem modo fiunt omnia, eodemque in loco, quo in die clunes carnibus nouaculis spoliatur, non subito, sed cum mora, vt doloris acerbitas magis sentiretur. Cætera omnia similiter acta, vt in superioribus diebus, dictaque eodem modo etiam à Trapezuntio martyre animo atque voluntate, qui illis diebus, quibus Andreas patiebatur, similiter è turri clamitabat. Die vigesima quinta, partes pedum, quæ inter genua clunesque sunt, carnibus similiter denudantur: cætera eodem modo dicta gesta que fuerunt. Vigesima sexta die, sura, id est, carnosæ partes pedum, quæ sunt intra genua & poplites, similiter carnibus denudantur. Cæteraque facta, dicta, procurata similiter fuerunt. Vigesima septima die, femur, quæque circa ipsum sunt, corporis partes excoriatur. Vigesima octaua die, totum corpus à capite ad pedes verberibus caditur, vt doloribus renouatis, tandem moueretur. Maxilla quoque vna vno instantu denudata carne fuit, quam Christiani rapientes seruauerunt, fuitque in monasterio beati Francisci inusitato fragrans odore atque mirabili.

Eccet tibi immanem crudelitatem.

Item aliam.

Rurfus alias, super alias.

Nota de maxilla eius.

Vigesima nona eiusdem mensis die, anno primo Pontificatus Papæ Pauli secundi vltimò producitur Andreas de Chio, martyr Christi præcipuus in locum solitum, ad orientalem vrbis partem, prope mare, sanus, viuax, vultu læto, decora facie. Mahumeristæ his rebus mori, medicamentorum virtute sic factum asserbant, & ingratitude illius accusantes: Non vides, clamabant, Andrea? Tuæ vitæ cura nobis habita est: nostro studio, imò Regis ipsius, incolumis es, & virtute medicamentorum, & Mahumeri gratia, qui te vult deliramenta Christianorum de cruce ac passione Iesu despiciere: quæ beneficia quoniã ingratus nõ sentis, morte morieris. Nõ est mors, sic mors, ait, sed vita. Quare nolite putare, me verbis vestris terreri posse: nec medicamenta profuerunt, quippe quæ vel in minimis vulneribus vix post multos dies aliquid afferre possunt. Me autem Crux Domini nostri Iesu Christi, & Virgo Maria ad hunc diem conseruauit atque reseruauit. His dictis securi caput supposuit, & ad cælestia regna euolauit.

Cap. 9.

O rem admirandam!

Securi percussus abijt è vita.

Tunc mortis eius ministri, vt Iudex iusserat, caput & truncum corpus trahere velociter ad mare conantur. Exclamant Christiani, qui lachrymis effusis circumstant, quorum magna erat multitudo, sepeliendum esse mortuum, non in mare projiciendum. Illis resistentibus, Regiam aiunt maiestatem esse consulendam, sepelirine velit ipsum iam mortuum, an in mare projici? Hoc audito, ipse Iudex ad Regem procurrit, (nec enim licet Iudicibus, quando Regem consulendum esse audiunt, quicquam facere vterias, nisi Regi prius referant.) Sed Christianorum quoque Primates, quàm velociter poterant Regem adijt: qui cum percepisset, quibus cruciatibus, & quandiu vexatus fuit Andreas, efferbuisse ira dicitur, & verbis in Iudicem sic atrocibus vsus fuisse, vt exanimis ne mutiret quidem Iudex iniquus. Sed ea ira, & illa ingentes minæ simul cum verbis euauerunt. Christianis deinde iubet, vt Andream honorificè, sicuti decet virum fortem, sepeliant. Qui apposito capite corpori suo, ad Galatam deportarunt. Aderat autem vniuersus vtrarumque vrbium, Galatæ atque Constantinopolis, populus, viri simul ac mulieres, pueri atque puellæ, liberi & serui, nec Christianorum solum, verum etiam Mahumeristarum multi admiratione commoti, non pauciores quàm decies decem millia: qui omnes, alij lachrymantes, alij laudes eius pradicantes, & alij constantiam ac robur animi, alij prudentiam atque grauitatem, alij contemptum humanarum rerum: multi fidem in Iesum Christum, in crucem & passionem eius, & in immaculatam Virginem deuotionem narrantes. Tandem in Galatam partem extremam versus Ortum mari contiguam deueniunt, vbi est Ecclesia Virgini Mariae, si rectè memini, dicata: ibi depositus iacet.

Cap. 10.

Rex Turcarum iubet eum honorificè sepeliri.

His ita gestis, magna Rex exarsit cupiditate Trapezuntij viri illius, de quo supra diximus, liberandi: sed quia honestè id facere, nisi rogatus, posse non iudicabat, per quosdam, vt dicebatur, mulieres effecit, vt vxor illius pro marito supplicaret suo. Sic mors

Cap. 11.

Effectus
martyrij e-
ius.

Res admi-
ratione digna

Cap. 12

Author nū-
cupat v ortū
martyri, &
liberatur à
periculis.

Andreas atque martyrium illum quidem palam, sed multos quoque alios à periculo liberavit, multos in fide orthodoxa confirmavit, eos, qui ante martyrium suum quavis ratione Mahumeto adhaerunt, pudore confudit, mœstitia affectit, ac inani denique poenitentia & vexavit & vexat. His omnibus ego vehementer commotus, ardebam desiderio videndi corpus eius: sed niue, frigore glacieque detentus, hyemis marisque tempestate, illic fui vix mense Februario. eam mihi orati gratiam Deus intercessione martyris concessit: vidiq; ipsum iacentem in sepulchro nimum profundo, situ horrido, ea tamen integritate membrorum omnium, eo totius corporis colore, & dignitate formæ, tali vultus splendore & habitu, ut non animum expirasse, sed dormire mihi leuiter sub umbra videretur, ac qui iacebat loco ita humido, ut omnibus iam indumentis, quibus erat inuolutum corpus, putrefactis, nudum totum conspiceretur, præterquam quod genitales partes fragmento lini obtegebantur: exarsi cupiditate descendendi, tangendi, osculandi pedes, manus, faciem præcipui martyris, nec tantum loci humiditas, descendendique difficultas, quantum verba presbyteri custodis, & spes posse id aliis commodius facere, detinuerunt. Consilium deinde iniui cum presbytero. N. furto inde Romam reliquias illas deferre sanctas, resque iam ordinabatur: sed nescio, quomodo ille, deterritus, sententiam fidemque mutauit suam.

Ego cum inde decimo octavo Martij die soluisssem, statim primo die, imò in ipsa soluendi hora, non in paruum incidi periculum cum nimbis contra flantibus, inque saxa nauem depellentibus. Imploravi subito martyris auxilium, promisiq; si ad meos Romam incolumis deuenirem, martyrium eius summatim Latina lingua me conscripturum. Euasi maris & latronum pericula, quodque miraculo est, senex ægrotusque hinc recessi, iunior sanusque ac multo robustior remcaui, nec maris fluctuatio, nec terrarum itinera nimum aspera, quæ à Brundusio Romam æstatis tempore perducunt, mihi obfuerunt. Huc verò delatus, martyris quidem nunquam fui oblitus, sed nocte ac die cum ipso fui, eius memoria fruebar, atque oculis aspicere putabam non solum dormiens, verum etiam vigilans iacentem ipsum in sepulchro. Promissionis autem meæ nunquam mihi venit in mentem, nisi post annos duos, dum Georgij martyris memoria celebratur. Nam cum ea die recolerem Georgij dolores, quos ille pro Christo Domino nostro subiit, ilico pupugit animum promissionis memoria. Nec enim minora tolerauit Andreas, ne dicam multo etiam maiora, propter conditionem temporum, in quibus multo iuuantur exemplo, qui Christum amant: adeò in tenebris charitas intrusa marcescit. Itaque statim eo ipso die calamum accepi, & promissionis debitum iam solui. Tu verò præcipue martyr Christi precor intercedas ad Dominum nostrum Iesum Christum pro Ecclesia vniuersali, ac amplificatione ipsius, pro summo Pontifice Paulo secundo, cuius tempora martyrio tuo decorasti, perpetuaque fecisti: & sicut in Græcia per fidiam deiecisti, sic insurgentes in Italia Platonicos intercessione tua reprime.

DE SANCTIS MARTYRIBVS CANTO, CANTIANO ET CANTIANILLA SERMO, QUI INTER

Ambrosianos est 75. Videtur autem potius esse Maximii Taurinen. episcopi.

Maij 27.

MODIE beatissimorum Canti, Cantiani & Cantianilla natalis est. Quam benè & incundè tres martyres vno penè vocabulo nuncupantur? Nec mirum, si similes sunt nomine, qui sunt similes passione: si vna est illis apud homines appellatio, quibus apud Deum vna est vocatio. Vni ter enim vocati sunt à Domino, non interposito tempore aliter & aliter passi: sed omnes eodem ictu pariter martyrium pertulerunt. Quod quidem illis parentia quadam Christo affectione concessum est, ut congruerent meritis, qui vocabulis concordabant: & qui erant cõsanguinitate fratres, fieret etiam sanctitate germani: & quorum memoria vnius corporis substantia vegetabat, eorū animas eiusdem fidei cõfessio coronaret. Referre